

28.2.2013

Valo ry
Valo ry:n hallitus

Viite: Valo ry:n pyynnöstä näkemys Valon säännöistä ja strategiasta vuosille 2013–2015.

Lausunto Valon strategiasta "Yhteinen tekeminen on kilpailuetumme"

Yleistä

Suomen Latu kiittää Valoa ja sen edeltäviä organisaatioita työstä, jota on tehty uuden organisaation rakentamiseksi. Uuden ja näkyvän, kansalaistoimintaan keskittyvän organisaation rakentaminen on haastavaa. Muutosten keskellä luodaan uutta strategiaa ja sääntöjä, joihin tarvitaan eri järjestöjen vahvaa sitoutumista.

Uusien linjojen luominen vaatii aikaa ja avointa viestintää tulevien jäsenten, eli käytännössä Valo Ry:n omistajien kesken. Kiitämme mahdollisuudesta tuoda esiin näkemyksemme. Kiitämme myös mahdollisuudesta saada kuulla avoimesti muiden näkemyksiä. Tämä auttaa meitä hahmottamaan kokonaisuutta ja organisaatiomuutoksen vaikutuksia Suomen Latuun.

Haluamme osaltamme olla mukana uudistamassa suomalaista liikunta- ja urheilutoimintaa. On kuitenkin tärkeää määrittää tarkemmin, mikä on Valo ry:n, urheilu- ja liikuntajärjestöjen, Suomen Ladun ja mahdollisten muiden järjestöjen rooli muuttuvassa järjestökentässä.

Strategiasta

Valon strategia on tällä hetkellä tilassa, jossa joudumme arvailemaan, mitä vaikutuksia toiminnalla on ensi vuoden toimintasuunnitelmaamme tai pitkän aikavälin toimintoihin. Tämän vuoksi meidän on vaikea sitoutua ensi vuonna tiiviisti uuteen toimintakulttuuriin.

Visiota tavoitellaan strategian kolmella askeleella. Ensimmäisen askeleen yhteiset valinnat – painopisteet – ovat tulleet enemmän tai vähemmän annettuina. Osa valinnoista on perusteltu hyvin, osasta on käyty vain otsikkotasoisia keskustelua.

28.2.2013

Avoimuuden lisäämiseksi olisi tärkeää, että strategian 2. ja 3. askel kuvattaisiin ja keskusteltaisiin mahdollisimman pitkälle. Näin asiat, jotka jäävät pois ensimmäisestä askeleesta, näkyisivät tahtotilana tulevaisuudessa. On mahdotonta sitoutua strategiaan ja painopisteisiin, joita ei tiedä.

On tärkeää, että strategian suunnitelmat on avattu pidemmälle aikavälille, jotta jäsenjärjestöt voivat omissa suunnitelmissaan varautua tuleviin painopisteisiin. Pelkona tietysti on, pystytäänkö lupauksia pitämään. Jos asioihin tarvitaan myöhemmin muutoksia, ne voidaan tehdä normaalien strategiapäivitysten myötä.

Strategiaa koskevat esitykset

Suomen Latu pyytää Valoa avaamaan strategian 2. ja 3. portaan mahdolliset vaikutukset liikunta- ja urheilujärjestöjen sisäisiin tai keskinäisiin organisoituihin. Jos muutoksia ei suunnitella, on sekin syytä mainita strategiassa.

Suomen Latu esittää, että suomalaisen liikunnan ja urheilun strategiatyössä aiemmin käytetty ihmisen elämäntapaajattelumalli otettaisiin Valon strategiassa paremmin esille. Mallissa liikunnallinen aktiivisuus eri ikäkausina on kuvattu erinomaisesti ja se toimii karttana liikunnan ja urheilun eri toimijoille, sidosryhmille ja instituutioille.

Suomen Latu esittää, että Valon strategiassa tulisi esittää selkeämmin pois-valinnat. Tällä hetkellä strategiassa kerrotaan, mitä aiotaan tehdä, mutta muiden vastuulle jää ymmärtää, mihin ei aiota panostaa. Valon koko strategiakauden valintojen ja pois-valintojen ymmärtäminen on tärkeää tuleville omistajille ja nykyisille sidosryhmille, jotta he voivat paremmin suunnitella toimintaansa.

Odotamme, että ennen lopullisia strategian valintoja myös resurssitarpeet tehdään näkyviksi. Aikaisemmista keskusteluista on käynyt ilmi, että yhteiset valinnat määrittävät myös resurssit. Tuntuu haastavalta, jos resurssit muokattaisiin aina kolmen vuoden välein uusien valintojen mukaisesti.

Suomen Latu on huolissaan lausuntojen vaikutuksesta todellisiin resurssipainotuksiin, koska resurssivalintoja tehdään jo parhaillaan käynnissä olevissa Valo ry:n yhteistoimintaneuvotteluissa.

Valinnoista

Suomen Latu pyytää huomioimaan, että seuraavaksi mainittavat muutospyyntö tai lisäykset yhteisiin valintoihin eivät ole tarkoitettu lisättäviksi strategiakauden ensimmäiseen askeleeseen (seuraavat 2–3 vuotta). Asiat ehdotetaan lisättäväksi koko strategiakaudelle (2020) sopivaksi katsottavaan ajankohtaan.

28.2.2013

Arvostus ja resurssit

Suomen Latu pitää erittäin tärkeänä, että Valo ry vaikuttaa liikunnan ja urheilun arvostuksen ja resurssien edistämiseen nyt ja tulevaisuudessa.

Ehdotettu tavoite kuntavaikuttamisesta on tärkein yksittäinen toimenpide liikunnan ja urheilun edunvalvonnassa. Kunnilla on parhaat resurssit saada suomalaiset liikkumaan mahdollisimman usein ja monipuolisesti. Kunnat voivat vaikuttaa liikuntaan esimerkiksi päiväkotien, koulujen ja liikuntarakenteiden avulla.

Kunnat tukevat liikuntayhdistyksiä ja -seuroja, jotka tuottavat kunnan panokseen nähden monikertaisen hyödyn kuntalaisille. Koska liikunta todistetusti vähentää sosiaali- ja terveystalouden kuluja, kunnilla on motivaatio vaikuttaa kuntalaisten hyvinvointiin liikunnan avulla.

Suomen Latu tekee ulkoliikunnan edunvalvontatyötä valtakunnallisella, alueellisella ja kunnallisella tasolla. Olemme valmiit jatkamaan tätä työtä yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Haluamme, että edunvalvontaa koordinoidaan nykyistä paremmin päällekkäisyyksien välttämiseksi.

Olemme keskittyneet ulkoiluun ja luontoliikuntaan liittyvien säädösten valmistelutyöhön ja edunvalvontaan. Teemme tiivistä yhteistyötä OKM:n, MMM:n, YM:n, Metsähallituksen ja kuntien kanssa. Olemme valmiita jatkamaan tätä työtä.

Mielestämme tärkeitä yhteistyökumppaneita ja sidosryhmiä ovat kunnat, liikuntajärjestöt, SLU alueet, OKM, YM, MMM, STM, Metsähallitus, KKI, UKK-instituutti, LTS, liikunta-alan oppilaitokset, Pyöräilykuntien verkosto, Ulkoilufoorumi ja MEK.

Esitykset koskien arvostusta ja resursseja

Strategian kuntavaikuttamiseen liittyvissä tuloksissa ei kaikissa ole selkeää tavoitetta tai mitattavaa ominaisuutta. Esitämme, että mittareiksi valitaan vain sellaisia tavoitteita ja tuloksia, joita voidaan oikeasti mitata.

Esimerkiksi "Kuntapäättäjät arvostavat liikuntaa ja urheilua" on tulosodotukseltaan epämääräinen, mutta voidaan muuttaa muotoon: "kuntapäättäjien arvostus liikuntaa ja urheilua kohtaan paranee seuraavan 5 vuoden aikana". Näin saadaan mitattava taso ja tavoite.

Yksittäisiksi uusiksi mittareiksi esitämme kuntavierailujen määrää (esim. 100 kuntaa vuodessa) sekä liikuntajärjestöjen sitoutumisastetta kuntavierailujen suunnitteluun (esim. 25 % jäsenjärjestöistä on mukana työstämässä kuntakyselyitä). Pyydämme harkitsemaan myös liikunnallisen kunnan menestystekijämittareiden määrittelyä. Tästä on hyötyä kuntien sisäisessä käytössä ja keskinäisessä vertailussa.

28.2.2013

Suomen Latu esittää, että seuraavat asiakokonaisuudet tulisi kirjoittaa selkeämmin auki:

1) Kuntien liikuntaolosuhteiden kehittäminen

Mikä on Valo ry:n rooli liikuntaolosuhteiden kehittämisessä? Nuori Suomi on tehnyt arvokasta työtä koulujen ja päiväkotien liikuntaolosuhteiden edistämiseksi.

Mitä tapahtuu kokonaisuudelle, ja kuinka kaikkien ikäryhmien liikuntaolosuhteet otetaan huomioon? Suomen Latu toivoo, että liikuntaolosuhteet ovat keskiössä kuntavaikuttamisessa, koska niitä edistämällä voidaan vaikuttaa kaikenikäisiin ja tasoihin liikkujiin ja urheilijoihin.

2) Organisoimaton liikunta ja Valo ry

Mikä on Valo ry:n rooli organisoimattoman liikunnan edistäjänä? Yhteisen vision "Olemme maailman liikkuvin urheilukansa" kannalta on syytä muistaa, että 3–18-vuotiaista lapsista vain 43 % liikkuu organisoidun liikunnan parissa. Vanhemmiten organisoidun liikunnan parissa liikkuvien määrä vähenee jyrkästi.

Uskomme, että parantamalla organisoimattomia liikuntamahdollisuuksia luodaan vahva pohja lähes kaikille lajeille ja toimintamuodoille. Tällä on suora positiivinen vaikutus lajien organisoituihin harrastajamääriin.

Suomen Latu toivoo, että organisoimaton liikunta olisi vahvasti mukana Valo ry:n tehtävissä, koska sillä voidaan parhaiten vaikuttaa yhteisen visiomme saavuttamiseen.

3) Terveysliikunnan rooli Valo ry:ssä

Miten Valo ry suhtautuu terveysliikuntaan? Mikä on Valon rooli terveysliikunnan edistäjänä? Näkeekö Valo terveysliikunnan osana yhteistä visiota vai jätetäänkö se muille tahoille, jos lisäresursseja ei saada? Asian määrittely on tärkeää, sillä tulevien jäsenten ja sidosryhmien on tiedettävä, mitä Valo ry edustaa.

Suomen Latu toivoo että, terveysliikunta olisi mukana Valo ry:n tehtävissä, koska liikunnan ja urheilun yhteiskunnallinen arvostus luodaan panostamalla terveysliikuntaan. Poliittinen suunta näyttää siltä, että terveysliikunnalla tulee olemaan entistä suurempi merkitys liikunnan ja urheilun resursseissa.

4) Kansallisiin säädöksiin vaikuttaminen

Suomen Latu pitää tärkeänä kansallisiin säädöksiin vaikuttamista ja esittää erityisesti liikuntalain ja ulkoilulain huomioimista. Niihin liittyvä edunvalvonta on tärkeää.

Suomen Latu esittää liikuntaan ja liikuntatuotteisiin liittyvän verotuksen huomioimista valinnassa. Verotuspolitiikkamme kannustaa kansalaisia syömään enemmän ja liikkumaan vähemmän. Elintarvikkeiden ja ravintolapalveluiden verotusta on kevennetty ja liikuntapalveluiden verotusta korotettu. Räikein epäkohta on liikuntatuotteiden verotuksessa. Ostaessaan liikuntavälineen kuluttaja joutuu maksamaan saman 24 % alv:n kuin televisiosta tai sohvasta.

28.2.2013

Verotuksella pitäisi ohjata ihmisiä liikkumaan, jotta säästettäisiin sosiaali- ja terveystaloudessa. Liikuntaan liittyvän verotusasteen vähentämisellä olisi positiivinen vaikutus myös välinepaineiden laajenemiseen harrastajamäärään.

Suomen Latu esittää hyvinvointisetelijärjestelmän tarkennuksen huomioimista valinnassa. Liikuntaa ja urheilua tarjoavilla seuroilla ja yhdistyksillä tulisi olla tasavertainen mahdollisuus osallistua aikuisliikunnan, esimerkiksi työpaikkaliikunnan järjestämiseen liikuntapalvelua tarjoavien yritysten kanssa. Olisi hyvä, jos hyvinvointiseteli tai siihen rinnastettava veroetu ylittäisi vapaaehtoisuuteen perustuvan seuratoimintaan nykyistä kattavammin.

Menestys ja urheilu

Suomen Latu näkee menestyvän urheilun laaja-alaisena kokonaisuutena. Sitä voi kuvata parhaiten pyramidina, jonka kaikki osat ovat riippuvaisia toisistaan. Pyramidi rakentuu

- 1) omatoimisesta jokapäiväisestä liikunnasta (koti, kunta)
- 2) spontaanista vapaaehtoisesta liikunnasta (koti, kunta ja liikunta-alan yritykset)
- 3) organisoidusta liikunnasta ja urheilusta (koti, seurat ja yhdistykset)
- 4) organisoidusta kilpailutoiminnasta (koti, seurat, liitto)
- 5) huippu-urheilusta (koti, seurat, liitto ja OK)

Suomen Latu keskittyy enemmän suomalaisten liikuttamiseen kuin kilpailutoimintaan ja urheiluun. Tavoitteenamme on saada mahdollisimman moni liikkumaan mahdollisimman monipuolisesti. Työmme edistämiseksi tarvitsemme välineitä, joilla kohotamme latuyhdistysten ja paikallistason työn arvostusta. Olemme valmiita työstämään yhdessä menetelmiä seuratoiminnan kehittämiseksi, ja siten rakentamaan pohjaa, jolla liikunnallista elämäntapaa edistetään Suomessa.

Tärkeitä kumppaneita tässä työssä ovat koti, kunta, seura, liitto, ok, yhteistyökumppanit

Esitykset koskien menestystä ja urheilua

Urheiluseuran – joka sanana varmasti pitää sisällään myös latuyhdistyksen – nykyaikaistaminen ja arvostuksen nostaminen on perusteltua valinnassa. Yhtenä tärkeimmistä tehtävistä on keksiä keinoja siihen, miten paikalliset seurat selviävät väestörakenteen ja vapaaehtoistoiminnan muutoksesta. Suomen Latu esittää, että menestyvä urheilu valintana muutettaisiin menestyväksi urheiluseuraksi ja pääpainopisteeksi otettaisiin seuratoiminnan tulevaisuus.

Liikunnallinen elämäntapa

Suomen Latu pitää erittäin tärkeänä tavoitetta, jossa päiväkotit- ja koulupäivien liikunnallista aktiivisuutta pyritään lisäämään.

28.2.2013

Aikuisliikunnan puolella korostetaan työyhteisöjen merkitystä teemalla: ”Työyhteisöt tukevat tavoitteellisesti fyysisesti aktiivista elämäntapaa”. Valinta lienee tehty siksi, että työyhteisöjen liikuttamiseen löytyy tällä hetkellä eniten osaamista ja sen kautta on mahdollista vaikuttaa suomalaisten liikuntatottumuksiin työnantaja- ja palkansaajajärjestöjen avulla.

Valinta on sinänsä hyvä ja toivottava, mutta sen ulkopuolelle jää merkittävä osa suomalaisista. Neljästä miljoonasta 15–74-vuotiaasta Suomessa asuvasta vain 2,4 miljoonaa on joko palkansaaajia tai yrittäjiä.

Suomen Ladun näkökulmasta on suuri kysymys, miten Valo haluaa vaikuttaa näihin noin 1,9 miljoonaan henkilöön (opiskelijat, työttömät, eläkeläiset ja ikäihmiset), jotka jäävät Valon liikunnallisten elämäntapavalintojen ulkopuolelle. Jotta todellisuudessa voimme edetä kohti yhteistä visiota ”suomalaiset ovat maailman liikkuvin urheilukansa vuonna 2020”, heitä ei voi jättää huomiotta.

Toinen suuri kysymys on, kuinka Valon tulevat jäsenet voivat vaikuttaa työyhteisöjen liikuttamiseen. Onko jäsenillä resursseja ja halua lähteä tekemään tätä työtä? Onko työyhteisöjen liikuttaminen valintana sellainen, että siihen kannattaa panostaa, vaikka jäsenet eivät tätä työtä tekisikään? Onko valinta ristiriidassa Valon jäsenten toiminnan kanssa? Miten työyhteisöliikunta saadaan vietyä takaisin kohti vapaaehtois pohjaista liikuntaseuramaailmaa, kun nykyinen suunta työyhteisöjen liikuttamisessa on ammattimainen?

Suomen Latu haluaa olla mukana liikunnallisen elämäntavan edistämisessä. Toimintamme keskittyy alle kouluikäisten, 1.–2.-luokkalaisten sekä aikuisikäisten organisoituun tai organisoimattomaan matalan kynnyksen ulkoliikuntaan.

Perheliikuntaverkoston perustajaorganisaationa ja nykyisenä jäsenenä vaikutamme päiväkotien kansalliseen liikuntaohjelmaan. Olemme olleet mukana Nuoren Suomen koordinoimassa Kouluuyhteistyössä sekä Liikkuva koulu -ohjausryhmässä. Lisäksi olemme käynnistäneet luontoliikuntaan painottuvaa koulujen iltapäivätoimintaa.

Olemme mukana Suomi Pyöräilee -työssä sekä WHO:n vuosittain järjestettävässä Liiku terveemmäksi -päivässä. Olemme käynnistäneet yhteistyön OLL:n kanssa madaltaaksemme kynnystä liikunnallisen elämäntavan jatkumiseen opiskelun ja työelämän vaihteessa.

Haluamme jatkaa ja kehittää näitä toimia niin, että eri toimijoiden yhteistyö olisi sujuvaa kaikissa liikunnallisen ihmiselämän muutoskohdissa. Työn onnistumiseksi tarvitaan koordinoitua.

Tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat OKM, STM, liikuntajärjestöt, eläkeläisjärjestöt, työmarkkinajärjestöt, partiolaiset, terveysjärjestöt OKM/STM TELI-ohjausryhmä, KKI, LTS, UKK-instituutti, Pyöräilykuntien verkosto, Liiku terveemmäksi -päivän neuvottelukunta ja työryhmä sekä Liikuntaverkosto, Metsähallitus, Liikunnan ammattilaiset, liikunnan aluejärjestöt ja Kuntaliitto.

28.2.2013

Esitykset koskien liikunnallista elämäntapaa

Suomen Latu ehdottaa huolellista selvitystä siitä, ketkä Suomessa tekevät ja haluavat tehdä kunto-, terveys- ja ulkoliikuntaa sekä ikäihmisille suunnattua liikuntaa. Selvityksessä tulisi kartoittaa liikunta- ja urheilujärjestöjen sekä muiden toimijoiden (kuten kansanterveys- ja vammaisjärjestöt) tahtotila liikunnallisen elämäntavan edistämiseen. Samalla tulisi kartoittaa tutkimuslaitokset, jotka palvelevat kuntotoimijoita.

Selvityksen pohjana olisi hyvä käyttää elämäntapakuvattua ja huomioida ihmisen elämäntakan kriittiset nivelkohdat ja toimijat näiden nivelkohtien ympärillä.

Yhdistävät palvelut

Esitykset koskien yhdistäviä palveluja

Suomen Latu esittää, että Valo ry:n on sen yhteisöllisyyden ja palvelujen käyttäjämäärän lisäämiseksi suunniteltava, kuinka jäsenjärjestöt saavat yhteisiä palveluja mahdollisemman laadukkaasti, tehokkaasti ja edullisesti.

Suomen Latu esittää, että Valon jäsenten välillä tulisi käydä sisäinen keskustelu ja linjata, saako Valo ry tehdä voittoa yhteisten palveluiden tuottamisella, ja pitäisikö tiettyjen palveluiden olla maksuttomia, subventoituja tai katteettomia, jotta keskusjärjestöt voivat toimia entistä tehokkaammin.

Strategian toteuttamisen päälinjat

Esitykset koskien strategian toteuttamisen päälinjoja

Suomen Latu pyytää kiinnittämään huomiota tässä kohdassa käytettyyn terminologiaan:

Ikääntyvät-termillä tarkoitettaneen ikäihmisiä.

Tarkoitetaanko *syrjäytyneet*-termillä liikunnasta syrjäytyneitä vai yhteiskunnallisesti syrjäytyneitä? Liikkumaton ei ole sama kuin syrjäytynyt.

Toimintaympäristö haastaa muutokseen

Esitykset koskien toimintaympäristöä

Suomen Latu esittää toimintaympäristön muutostilaan lisättäväksi seuraavat asiat:

Väestön liikunta- ja urheilukäsityksen arvostukset muuttuvat (huippu-urheilusta harrastamiseen ja terveysliikuntaan, kansallisesta huippu-urheilusta kansainväliseen).

28.2.2013

Kasvatavat sosiaali- ja terveystoimet luovat tarpeen nostaa liikunnan arvostusta sairauksien ennaltaehkäisijänä.

Yhdistysten vapaaehtoistoiminnan motivaatiot muuttuvat väestörakenteen muuttuessa.

Huippu-urheilun toimiala ammattimaistuu, ei vain urheilijat vaan koko toimiala.

Haluamme vaikuttaa ja sitoutua Valo ry:n jäsenistön avoimesti valitsemiin painopisteisiin ja niihin liittyviin toimenpiteisiin. Haluamme tehdä yhteistyötä muiden liikuntajärjestöjen kanssa vieden yhdessä suomalaista liikuntaa ja urheilua kohti parempaa tulevaisuutta.

Suomen Ladun hallitus on käsitellyt strategian ja lausunnon 28.2.2013.

SUOMEN LATU

Pekka Alanen
puheenjohtaja

Eki Karlsson
toiminnanjohtaja